
Zemřel profesor Roderyk Lange

Dorota Gremlicová

Prof. Roderyk Lange

Na jaře tohoto roku, 16. března 2017, zemřel ve svém domově na ostrově Jersey profesor Roderyk Lange (*5. října 1930 Bydgoszcz, Polsko), jeden z nejvýznamnějších světových choreologů. Jeho doménou byly etnochoreologie, taneční antropologie a kinetografie (taneční notace Rudolfa Labana).

Patřil mezi zakladatelské osobnosti taneční vědy jako specifického uměnovědného

oboru, zásadně formoval jak taneční výzkum v Polsku, tak v evropském a světovém měřítku. Ovlivnil ho Rudolf Laban, s nímž se nejdříve seznámil prostřednictvím jeho knihy *Choreographie* z roku 1926, později se stal jedním z předních odborníků na jeho taneční notaci a teorii s ní spojenou. Studoval u Albrechta Knusta na Folkwang Hochschule v Essenu (promoval 1959) a etnologii, etnografii a další obory na univerzitách v Toruni a Wroclawi (diplomová práce věnovaná tanci kujawiak, 1965) a své vzdělání dokončil doktorátem z taneční etnologie na Polish University v Londýně (1975). Jeho profesionální dráha začala v roce 1954 v Etnografickém muzeu v Toruni, kde vzniklo specializované oddělení tance – tehdy provedl zásadní objem svých terénních výzkumů polských lidových tanců, z nichž čerpal ve své vědecké práci do konce života. Při muzeu také vedl taneční spolek Oskara Kolberga. Poté, co bylo taneční oddělení muzea v Toruni zrušeno, zůstal v roce 1967 ve Velké Británii, kde působil jako pedagog v Laban Art Movement Studiu v Addlestone a v letech 1975–1982 na Queen's University v Belfastu v Severním Irsku, kde vytvořil jedno z center rozvoje taneční antropologie. Pokračoval na dalších univerzitách, London University Goldsmiths' College, Laban Centre for Movement and Dance,

Instytut choreologii v Poznani

Polish University v Londýně. S manželkou, žačkou Rudolfa Labana a spolupracovnicí Albrechta Knusta, Dianou Baddelyovou-Langeovou založil na ostrově Jersey Centre for Dance Studies jako především výukové středisko, v němž byl v roce 1978 uložen rozsáhlý archív pozůstalosti Albrechta Knusta (přenesený později do Instytutu choreologii v Poznani). Po roce 1989 se vrátil do Polska a navázal na svoji rozmanitou činnost z šedesátých let. Působil na Univerzitě Adama Mickiewicze v Poznani, kde se podílel na novém formování choreologie ve svém rodné zemi. Tamtéž založil Instytut choreologii (1993), úzce spolupracující s místní univerzitou, v němž pořádal kurzy kinetografie a rozvíjel vědeckou reflexi tance.

Hlavní doménou Roderyka Langeho byl lidový tanec a jeho teoretická reflexe, jeho vědecké zájmy však tuto hranici a zároveň

základnu překračovaly. Pociťoval marginalizaci tance v teoretickém diskurzu a usiloval o jeho plné začlenění do celkového obrazu lidské kultury. V tomto duchu je koncipována jeho nejdůležitější tanečně antropologická práce, kniha *The Nature of Dance: An Anthropological Perspective*, vydaná v roce 1975, a v některých svých studiích se speciálně věnoval otázkám vazby mezi tancem a kulturou, případně současnou evropskou kulturou. Zabýval se také otázkami metodologie (zejména terénního výzkumu lidových tanců), koncepcí choreologie jako vědní disciplíny. Prosazoval důležitost vlastní taneční a pohybové zkušenosti a schopností pro tanečního vědce, bez kterých nemůže podle jeho mínění své teorie konstruovat. Jeho práce o tanečním folklóru Kujawska se stala modelem pro regionální taneční monografie.

Již od mládí se začlenil do mezinárodního vědeckého života v oboru, sám ho formoval např. ve sféře kinetografie (založil European Seminar for Kinetography v Paříži, který vyvíjel činnost v letech 1980–1996) nebo etnochoreologie jako člen a vůdčí osobnost Etnochoreologické studijní skupiny při ICTM. Ve svých centrech na Jersey i v Poznani vydával vlivná periodika pod názvem *Dance Studies* (dvacet sešitů) a *Studia Choreologica* (v Poznani od roku 1999). Podstatnou součástí jeho celkového odborného kurikula byla činnost pedagogická, rozvíjená od mládí (výuka tance) a soustředěná především na výuku taneční antropologie a kinetografie. Dá se mluvit o jakési Langeho choreologické škole – setkali se s ním jako pedagogem a kolegou mnozí taneční badatelé, kteří rozvíjeli vlastní výzkum v návaznosti na jeho badatelské přístupy a postupy. Patří mezi ně Joan Hendersonová ze Skotska, Egil Bakka z Norska, řecká badatelka Irene Loutzakiová, Andriy Nahachewsky z Kanady, Francouzka Jacqueline Challetová-Haasová, Řek Alkis Raftis a mnozí jiní. Pochopitelně řadu žáků a pokračovatelů má v Polsku sám, jako jsou Urszula Lobaová-Wilgočká, Dariusz Kubinowski aj.

Stopu Roderyka Langeho můžeme najít i v Česku, spolupracoval s českými kolegy (Hannah Laudová, Eva Kröschlová) především v rámci Etnochoreologické studijní

skupiny, účastnil se již v padesátých letech mezinárodních konferencí v Gottwaldově a ve Strážnici. V letech 2001 a 2003 jsem u něj absolvovala kurz Labanovy kinetografie v Institutu choreologii v Poznani a na jeho základě jsem tuto univerzální metodu grafického zápisu tance začala vyučovat na katedře tance Hudební a taneční fakulty pražské AMU. V září 2001 profesor Lange vedl třítydenní kurz pro studenty a pedagogy na půdě katedry tance HAMU. Metodu již předtím u nás vyučovaly některé výrazové tanečnice, např. Gret Eppingerová a Milča Mayerová, a pracovali s ní někteří etnochoreologové jako Eva Kröschlová nebo na Slovensku Štefan Nosál, její uvedení do univerzitního prostředí bylo však novým krokem, který přinesl rozšíření vzdělání především studentům taneční vědy i o tento podstatný článek odborné výbavy choreologa.

Setkání s profesorem Roderykem Langem pro mě bylo důležitou zkušeností, pedagogickou, badatelskou i osobní. Pozorovala jsem se zaujetím jeho chování učitele, důslednost, přísnost, ocenění. Otevřel mi další rozměr oboru s velkorysostí a podporou. Naposledy jsem se s ním osobně setkala na konferenci, kterou pořádal v roce 2005 v Poznani. V kontaktu jsme zůstali takřka do jeho smrti. V našem malém oboru po sobě zanechal pozoruhodné dílo a mnoho inspirace.